

8.C.a.16. 1. 146

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

De motus impotentia & in specie

DE
PARALYSI.

Q V A M,

Præside Deo optimo maximo,

Ex Authoritate Magnifici D. Rectoris,

D. JOHANNIS VOET, J.U.D.

Ejusdemque Facultatis in Illustri Academia Lugd.-
Batava Professoris Ordinarii, dignissimi.

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, & alma
Facultatis Medice Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
rite, ac legitime consequendis,

Publico examini subiacis

CORNELIUS UDEMANS, Vera-Zeland.

Ad diem 23 Junii, loco horisque solitis.

LVGDVNI BATAVORVM,

Apud Viduam & Heredes JOHANNIS ELSEVIRII,
Academiz Typogr. 1681.

16

D. D. CAROLO BREINCURTIO, Philos. & Medicinæ Doctori, antehac in Gallis Potentissimo Regi à consiliis Medicis, ac Medico Regio ordinario, nunc vero in hac Academia Lugd. Batava Medicinæ Practicæ & Anatomies Professore Clarissimo, expertissimo, præceptori meo, de me studiisque meis Anatomie optime merito, nunquam non omni cultus genere honorando.

D. D. LUCE SCHACHT, S. S. M. C. L. A. M. Philos. & Med. Doct., hujusque facultatis in prædicta Academia, Professore ordinario, gravissimo, practico felicissimo, Collegii Chirurgici Præsidi dignissimo, Præceptori dilectissimo, Promotori venerando, de me studiisque meis Medicis, perquam optime merito, omni semper honore & amore prosequendo.

D. D. WOLFERDO SENGUERDIO, L. A. M. Philos. Doct., ejusdemque facultatis in inclita hac Lugdunensi Academia, Professore ordinario, celeberrimo, Philosopho acutissimo, nec non Academiæ à Secretis prudentissimo, fidelissimo, meritissimo; Præceptori de me studiisque meis Philosophicis optime merito, ad ultimum vitæ colendo.

U T E T

Gravissimo, Prudentissimo, admodumque Reverendo Viri,

D. D. PETRO POTS, Judici apud Hagienfes dignissimo, æquissimo; Pharmaceuticæ Societatis ibidem membro meritissimo, sagacissimo, de me studiisque meis Pharmaceuticis optime merito, Præceptori ac Promotori, eoque nomine plurimum venerando.

N E C N O N

D. HERMANO VAN DELDEN, Chirurgus exercitatus, hujus Civitatis publico, practico expertissimo, felicissimo, Lithotomo dexterrimo, fautori meo maximo, de me studiisque meis Chirurgicis plurimum merito, summo amore & honore colendo.

In tesseram debitæ gratitudinis & observantiæ non intermouituræ hanc disputationem inauguralem lubens meritoque

Offero & inscribo

CORNELIUS UDEMANS,

Auct. & Respond.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

De motus impotentia & in specie

DE

PARALYSI.

PROOEMIUM.

Non minus vere quam eleganter, Iobus (qui integer vita, scelerisque purus erat) dixit: Homo natus muliere, brevis ætate, repletus multis miseriis. quot enim morbis homo subiectus non est? quibus malis non affligitur? & campum hunc amplissimum si perambulare sit animus, à capite usque ad calcem nullam partem reperiemus, qua suos aliquando non patitur manes & incommoda. Arcem hominis sive caput si contemplemur; quot huic parti supervenire non possunt incommoda? quot enim audias excruciarì caphalalgia, seu dolore capitis atrocissimo; alios vertigine molesta, facultateque integra videndi erepta, quasi in orbem circumagi rotarique? quot non delirio & mania laborare cernas? quot non phrenitide seu inflammatione membranarum cerebri detineri, adeoque insanire ac furere quasi mente captos, & omni iudicio spoliatos observes? quot non gravi somno consopitos? quot non apoplexia confictos omni sensu & iudicio orbatos? quot non comitiali morbo consternatos aspicias? quot non paralyticos & ad motum impotentes passim reperias? imò quot non sunt capitis morbi Medicis manifesti? Sed in pectore, quot non mala aliquando gerit miser homo? asthma quantam adsert spirandi difficultatem, ut sine sono & anhelitu, crebro spirare nequeas homo! si asthma molestum & periculosum, quanto magis angina gravior & periculosior! quippe quæ viam spiritui praecludit, spirandi admittit potestatem, & in tantas angustias adducit egrotantem, ut spiritu praecluso agere quasi animam & efflare videatur, multi pleuritide seu inflam-

matione manducata, tophi, fliccinguuli, musculorumque intercostalium gra-
 viter & periculossima quomodo decumbunt. alii peripneumonia, gravis-
 simo, acutissimo illa affectu (qui brevis saepe hominem e medio tollit) affli-
 guntur. empyema & ptyhis (incurabilia ferme mala) quot non experian-
 tur? quid? an sicca pede Haemoptisis (in quabomo sanguinem vicia the-
 saurum per os excernit) transeam? Febres diversa, nunc intermittentes,
 nunc continua, nunc tertiana, nunc quartana, nunc bellica extenuantes
 hominem, & paulatim absumentes, in mortui effigiem saepe redigunt;
 tertiana, quartana quamquam suis temporibus intermittant & intervalla
 aliqua quietis habeant; redeuntis hominum cohortere faciant, ejusque fa-
 ciem pallere, stridere dentes, & alia quot non incommoda producant?
 Misto reliquos morbos infimi ventris describere (ne nimis prolixus sim)
 notum enim est hydrops, icterus, nausea, vomitus, alvi profluvium &c.
 nota sunt obstructions hepatis & lienis, noti sunt morbi mesenterii, renum
 & vesicae, quot non sunt morbi mulierum, si consideres chlorosin, mensium
 suppressionem, profluvium eorundem, abortum, uteri sive vagina proci-
 dentiam, partum difficilem, nec non morbos acutos puerperatum? non pos-
 sum etiam tacere morbos articularum, multos molestissime affligentes &
 excruciantes, podagram sc. chiragram, inde arthritidem, ut generali
 verbo utar. Sed ne omnes enumerem morbos, quos nunc silentio premam:
 nam,

Non mihi si centum linguae sint, oraque centum,
 Ferrea vox, omnes unquam comprehendere classes,
 Omnia morborum percurrere nomina possent.

adeo ut jure merito idem ille Jobus dixeris, multis miserum hominem re-
 pleri & eum sanguinem umbram fugere, nec unquam in eodem statu perma-
 nere. est solus tamen homo, cum Deus dat angues & ciconias; nec solum mor-
 bis affligit humanum genus, sed remedia abunde largitur, quibus mala au-
 ferri queant; Medicum praeterea creavit, cujus opera sunt necessaria. Sed
 a divorticulo in viam, nos quoniam favente Deo iter opt. max. per aliquot an-
 nos Medicina etiam navarum, nunc pro virili (nam in magnis voluisse sat-
 est) lemma aliquod emulare pro inaugurali disputatione in animum induxi-
 mus, & ex omnibus jam recensitis morbis, & affectibus gravioribus, Pa-
 tyhsin eligero, affectum certe considerationi nostra dignum. Verum in re
 summa non alienum arbitror Dei opt. max. consilium atque auxilium im-
 plorare, quem itaque oro atque obsecro, ut sicut alias etiam nunc benignum
 adiutor esse dignetur.

T H E S I S I.

Vthic affectus, de quo in præsentiarum agere est animus, clare & distincte percipiatur, & ne omnis methodi expers videar, sequentes in hoc morbo describendo terminos tenere constitui: 1. definitionem huius morbi dabo. 2. motum animale explicabo (ut tanto facilius in motus læsionis scientiam deveniamus) 3. causas motus impotentia & paralyseos adferam. 4. differentias in hoc morbo notabiles indigabo. 5. signa quædam tum imminenti tum præsentis & alia paralyseos adducam. 6. prognosin annectam. 7. indicationes ostendam curatorias, ac tandem 8. curationem legitimam præscribam.

§. 2. Paralysis sive resolutio, vulgo definitur, quod sit privatio vel diminutio motus aut sensus vel utriusque in toto corpore, (veluti in apoplexia, de qua nunc ne quidem verbum) vel in quibusdam ejus partibus; orta ab obstructione, compressione, abscissione (&c.) nervorum; nec est quod in ea definitione multum culpam, quoniam naturam seu essentiam istius morbi explicat: sed tamen ut clarius hunc affectum dispiciamus, videamus quæso quænam ad motum animale & voluntarium corporis requirantur.

§. 3. Ad motum itaque animale & voluntarium sequentia ferme requiruntur. 1. opus est mente. 2. cerebro recte disposito. 3. spiritibus animalibus pro quantitate sufficientibus & qualitate bonis. 4. nervis patulis & apertis, ut spiritus animales libere per illos à cerebro ad partem movendam determinati intrare possint. 5. musculis eorumque fibris recte dispositis, ut & recipere spiritus animales, & ab iis inflari seu extendi queant; fibræ enim musculosa toridem quasi sunt tubuli, qui inflati à spiritibus animalibus muscolum breviorum faciunt; nam quantum in latitudinem ab inflatione extenditur, tantumdem necesse est, ut in longitudinem decreseat, atque adeo tendo seu cauda musculi, ad caput illius seorsum principium retrahatur. 6. ossibus mobilibus propter articulationem seu annexionem suam, nam nisi articulata essent, illaque articulatio commoda foret, moveri omnino non possent.

§. 4. Motus itaque animalis, causam habet efficientem spiri-

mus animales taliter dispositos, quatenus ad motum qui per nervos deferuntur & tabulos nervorum influunt. Causam vero instrumentalem musculos corumque tendines; nam musculis abbreviatis in longitudinem, necesse est etiam ossa moveri, quibus tendines annexi sunt & implantantur, adeoque moveri totum illud membrum cui os illud pro præcipua parte inservit. non absimilis itaque hic motus est, nec absimili modo produciitur (si exemplo liceat uti mechanico) ac movetur illud instrumentum quo palæ in terram infiguntur, uti enim hoc trahitur à fune majore ipsi alligato, major vero funis, à minoribus ipsi alligatis, & à totidem hominibus cum deorsum trahentibus, pari modo tendo tanquam funis major trahit ossa, tendo vero trahitur à fibris musculosis ipsi insertis; spiritus vero animales in singulas fibras influentes totidem quasi homines qui fibras inflando trahunt versus principium musculi.

Sed his præmissis nunc explicare lubet, ab hisce prædictis viatiis motum animale m lædi, sed ita tamen ut ab his proxime, ab illis vero remote lædatur.

§. 5. Motus autem animalis læditur remote à mente, quando mens non determinat spiritus animales ad partem movendam, adeoque nec influunt in tabulos nervorum, nec muscutorum tendines, sine quorum influxu impossibile est fieri motum localem, sive motum membri alicujus de loco in locum, sed hic in paralyti sc. mentem affectam esse non est probabile, nam licet mens velit membrum aliquod movere, quia tamen aliud aliquod impedimentum adest, nequit fieri motus istius membri veluti oportebat.

§. 6. Cerebrum in causa esse potest, sed etiam remote, tum Paralyseos, tum cujusvis alterius motus aboliti, aut diminuti; cerebro enim male disposito, nec sufficienti copia, nec qualitate boni, id est, puri, subtilis, facile mobiles generantur spiritus animales, sed pauci, impuri & ad motum minus apti. subtilitas & puritas spirituum animalium, quam multum ad motum faciat, nulli ignotum esse putem, qui vel parum in philosophia vel medicina versatus fuerit.

§. 7. Proxime vero in utroque casu spiritus animales in causa esse possunt, vel quando deficiunt, veluti in agonisantibus & longo morbo extenuatis, debilitatis & quasi resolutis observamus: vel quando impuriore sunt, & ad motum ineptiores. Quando deficiunt causa esse possunt, nam ut antea in motu animali demonstravimus; cer-

tum

cum est, illos requirit & quantitate sufficientes & qualitate bonos, ut per nervos in musculos influere possent, ac in illis effectum suum præstare, id est musculos breviores reddere, & inflatione distendere, atque ita motum conciliare; cum vero deficient, nervi flaccidi evadunt & in se collabuntur, propterea quod in illos non influunt; præterea fibræ musculorum, quoniam à spiritibus animalibus non instantur, in se contrahi non possunt, adeoque motum admittere necesse erit. Quando impuriore sunt & minus mobiles narcosi quasi oppressi (narcotica enim vis eorum motum sufflaminat) vel visciditate & lentore à particulis crassioribus, ipsis communicato nervos obstruunt, adeo ut libere quaquaversum amandari nequeant, pariter motus cessabit.

§. 8. Nervi pariter, & proxime in causa esse possint, in specie vero Paralyseos, quando eorum tubuli obstruuntur, comprimuntur vel coarctantur, vel alio aliquo vitio laborant, nam ut in præcedentibus diximus, necesse est, tubulos illos esse apertos & patulos ut spiritus animales à cerebro in partes movendas influere possent, si vero via ipsis præclusa sit, quid expectandum, nonne motus abolitus? Vel, si abscessi sint & solutam patiantur unitatem, nonne dictum factum prorsus aboletur motus istius partis ad quam tendunt? omnis enim aditus spiritibus animalibus præscinditur & impeditur. Vel, quando comprimuntur à tumore circa partem affectam vel nervos oborto, ut & pondere graviore exterius nervis incumbente, non potest non quin motus minuatur vel aboleatur. Vel, quando coalescunt, quod cachecticis quandoque accidit, si languor ille quo tentantur in paralyseum abeat, spiritibus animalibus ante impuriore & aquosioribus existentibus, minorique quantitate ineptioribus etiam redditis ad motum, qui & fibras musculorum flaccidiores reddunt, adeoque in se sublidere faciunt, & coalescentiam in nervis producunt, ex qua paralyseos. Vel quando induratione aut marcore afficiuntur nervi, spiritibus viam denegantes.

§. 9. Musculorum vitio motus impotentia oriri potest, quando ipsorum fibræ ineptæ sunt & male dispositæ ad sui distensionem, flaccidæ scilicet & molles, quas rigidas, duriores & tensas esse oportebat, ut spiritus animales per nervos in illas libere influere possent; adeoque motum in illis excitare.

§. 10. Ossia mobilia & bene articulata esse oportet, nam quando fracturam aut luxationem patiuntur, vel coalescunt moveri haud queunt.

queunt, sed tamen ille motus impeditur, paralyticos nomine vocari nequit, nam licet motus aboleatur, non erit tamen cum resolutione, quæ in paralyti requiritur.

§. 11. Causæ vero antecedentes huius morbi variaz; possunt enim esse omnia quæ flacciditatem & mollitiem in musculis corumpuntque Fibris excitare valent, veluti aquea. Omnia nervos seu principia nervorum angustantia, obstruentia &c. Veluti pituita & alia. Comprimentia vel solutam unitatem iis inferentia veluti vulnera & alia infortunia. Omnia narcotica spiritus animales torpidiores, & ad motum minus aptos reddentia.

§. 12. Nec abs re fore arbitror si inter causas antecedentes recenseam morbos aliquos capitis, post quorum invasionem, sæpè subsequi solet, quales sunt intemperies cerebri frigida, carus, coma, lethargus, apoplexia levior, relicta sc. in cerebro notabili nota & impressione; humores enim aquei, pituitosi & visceri prædictorum morborum causæ sunt, reliquæ quæ ab illis supersunt, quæ dum ulterius in medullam subsidunt, ibi partim spiritibus viam denegando, partim eos enervando huncce produciunt morbum, subinde etiam nervis aut medullæ exteriori incumbentes, ab iisdem imbibuntur, similique modo ut superius dictum, eos afficiunt, & hunc affectum (proh dolor) efficiunt.

§. 13. In Sanguine vitium hæerere potest (quod cum tempore vires acquirit eundo) nempe in cacochymia sanguinis serosa, pituitosa (rarius biliosa) quæ apta nata est ut omnes humores à sanguine secreti sint impuriore, crassiores & ad motum torpidiores; atque in cerebro spiritus animales à sanguine secreti fiant lentiores, & aliquo modo viscidiores, vel saltem aquosiores, qui ex facili præ lentore in nervis vel medulla hæreant, adeoque ibidem obstructionem producant, vel præ aquositate nervos flaccidos reddant, quibus flaccidis redditus in se collabuntur & coalescunt, adeo ut via præscindatur spiritibus animalibus, Vel quando à tali sanguine in capite pituita & humores serosiores cumulantur & coacervantur; certum enim est in statu sano quotidie pituitam vel serum, per nares, per os &c. excerni, quæ excretiones si impeditæ sint, nonne homo sentit se à statu naturali deflectere & quandoque gravia in capite pati mala? nec hic omittenda obstructio vasorum lymphaticorum in cerebro existentium, quæ dum obstructione laborant lymphæ motus circularis impeditur, adeoque stagnatio ejus produci-

tur,

tur, ex stagnatione illa sensum oritur extravasatio lymphæ, quæ extravasatio, quam gravia mala producere queat veluti paralylin (si vero acrimonia aliqua adsit) epilepsiam, convulsiones &c. nomen latere arbitror, qui tantum à limine medicinam salutarit. Sed hæc quidem satis de causis proximis & antecedentibus, causas externas seu procataceticas restat videamus.

§. 14. Causæ externæ variæ sunt, & variis modis possunt hunc morbum producere, Inter causas externas agmen ducit aër, valde calidus aut frigidus, humidus, crassus, nebulosus, subterraneus multis halitibus vaporibusque Sulphureis mercurialibus inquinatus.

Aër valde calidus huic affectui ansam dare potest, spiritus subtiliores dissipando & absumendo, relictis crassioribus & ad motum minus aptis; nimium vero frigidus & humidus spiritus & sanguinem aquosiores & ad circulandum ineptiores reddendo, quin etiam ipsum corpus penetrans, nervorum tonum relaxando & destruendo; subterraneus vero, multis halitibus vaporibusque sulphureis mercurialibus inquinatus, quatenus spiritibus narcosis inducit, adeoque minorem motum, hinc somnus præternaturalis, quo somno spiritus torpidiores & impuriore redduntur.

§. 15. Nec minus cibus & potus symbolum huic morbo conferunt, cibi videlicet viscosi, glutinosi, aquosi minusque spirituosi. tales enim cibi in ventriculum degentiti, haud rite fermentantur, chylus ex illis resultat crudior viscosior, qui dum per vasa lactea & ductum thoracicum ad cor movetur ibidem non inservit sanguini idoneo & subtili generando, sed sanguis ex eo productus terrestrior, crassior, & impurior existit, qui dum ad cerebrum defertur per arterias carotides & cervicales, non aliter fieri potest, quin inde in cerebro generentur spiritus minus agiles. nec satis apti ad serum à sanguine effecto, cerebro suffusum discutiendum, & motum animale producendum, veluti fas erat. adde quod tales cibi multum feri in sanguine coacervant, quod sæpe tacite quasi nervos vel medullam offertit. Potus pari modo in causa esse potest quibus si quis addere velit abusum spiritus vini, aliorumve potuum inebrantium, perme licet.

§. 16. Medicamenta narcotica nimia quantitate usurpata quid valeant in hoc affectu norunt practici; nec ratio è longinquo petenda, ratio enim hæc est, quia in sanguine talem indispotionem inducunt, ut minus moveatur & effervescat, quæ labes spiritibus

informatibus communibatur, etiam erant quod & minori quantitate generentur, & impotiores ac torpidiores sunt) deinde si quæ ad hæc acrimonia nervorum fibrillas abscindunt, & partibus insertas quodammodo separant, hinc fibrillæ illæ abscissæ, poros quosdam nervi obstruunt, & faciunt ut spiritus non recte per hos tubulos ferantur, quare motus aboletur quandoque etiam sensus.

§. 17. Somnus & vigiliæ, ambo modum excedentia & intempestiva, aut in locis minus salubribus, quibus adde iter nocturnum, per ærem pluviosum, nebulosum & frigidum, hunc morbum producere valent: à somno enim nimio causæ antecedentes pituita scilicet & humores serosi & visceri, in corpore augentur & accumulantur, sanguinis motus retardatur, spirituum generatio impeditur & depravatur, sanguis effœtus redditur, & ad effervesendum ineptior; adeo ut facile videas somnum nimium & intempestivum jure merito inter causas externas recenseretur. idem judicium esto de de vita sedentaria & torpida. Vigiliæ vero nimix in causa sunt, quatenus illis spiritus consumuntur, & plures avolant quam regenerantur, adeo ut motus membrorum impediatur, requiruntur enim ad motum spiritus animales & quantitate sufficientes, & qualitate boni, id est ad motum satis agiles.

§. 18. Subitanei & graviores plerique animi affectus, momento quasi paralyfin efficere possunt; quid, nonne terror subito alicui incussus sæpe hominem in terram prosternit? quæ hujus rei ratio? nullam aliam comminisci possum, quam quod sanguis in motu suo impedimentum patiatur, spiritus vero ad cerebrum revocentur à toto corpore, adeo ut iis in musculis & nervis deficientibus, hi sponte collabantur, nec sic molem corporis ad tempus sustinere queant, aut functiones suas obire; sanguis autem quaquaversum libere moveri nequit, quia partes in se collapsæ sunt, adque adeo ibi ad motum impotens & pro tempore paralyticus jacet, donec iterum terrore ablato, spiritus & sanguis libere quaquaversum per partes moventur. Quidam etiam ex tristitia & mœrore in hunc affectum inciderunt, quatenus tristitia sanguinis & humorum motus tum intestinalis tum progressivus valde diminuitur, sanguinis principia activa enervantur, spiritus animales consumuntur, & è sanguine effœcto denuo non sufficienti cõpia nec qualitate boni regenerantur.

§. 19. Excretiones quædam auctæ, quædam suppressæ, hunc efficiere

efficere possunt morbum, autem veluti excreta huminis, aliorumque corpori necessarium humorum aucta: quædam vero suppurata, tum universales tum particulares; universales ut alvus adstricta, urina, sudores, hæmorrhoides & menstrua subacta; particulares ut excreciones à capite impeditæ vel diminutæ, quarum aliæ quidem spiritus assumunt & enervant, aliæ vero eisdem impuriore & torpidiores reddunt, adeoque ad motum minus aptos.

§. 20. Quibus causis infortunia varia ab ictu, casu, contusione, &c. addi possunt, nervos lædentiæ vel comprimentiæ; vel alio modo afficientiæ, veluti & crisis per metastasin in morbis ad nervos aut musculos translata. Sed hæc quidem de causis hujus morbi dicta sufficiant. differentias in hoc morbo observabiles in medium proferre nunc fert animus.

§. 21. Differentiæ paralytici variæ sunt, datur enim paralytici, in qua omnes quæ sub capite continentur partes laborant, quæ paraplegia dicitur, vel in qua omnes à lumbis, usque ad ultimos digitorum pedum phalanges, partes laborant, quæ pariter paraplegiæ nomine occurrit; est & alia quæ hemiplegia nominatur, quæ unicuique tantum latus occupat: est alia quæ unicuique tantum partem occupat, veluti brachium, pedem, vel aliud aliquod membrum, quæ particularis appellatur. Dantur & aliæ differentiæ, nempe est, quæ paralytici solitaria dicitur, & alia quæ concomitata vocari solet. Solitaria erit, quæ præter abolitum in parte vel partibus motum & sensum, nullum alium comitem agnoscit affectum, ægrum urgentem. Concomitata vero, quæ præter motus læsionem conjunctum habet vel habuit dolorem atrocem & gravem, talis est quæ colicos dolores nonnunquam sequi solet. Alia paralytici differentia datur, quando motus læditur illæso sensu, & vice versa. Datur & alia paralytici, quæ per se oritur nullo præcedente morbo; & secundaria quæ aliis morbis succedit.

§. 22. Quarum omnium differentiarum causas in paralytici observandarum paulo plenius elucidare non incongruum erit; earum causas nostro quidem arbitratu sequentes esse necessarium erit.

Paraplegiam deducimus ab utriusque trunci medullæ spinalis obstructione, compressione &c. vel ut cum Cl. Willisio loquar ob obstructione in corporibus striatis, quæ obstructiones impediunt, ne spiritus animales libere & solito modo in nervorum genus influant, sed ibidem hæreant, quæ hæc spirituum causa est motus

impotentia totius corporis, five omnium partium sub capite contentarum: Quando vero à lumbis ad extremos digitorum pedum phalanges, omnes partes paralyti laborant, necesse est, illam paralyfin oriri ab obstructione, compressione, induratione aut soluta unitate medullæ spinalis, circa regionem lumborum, adeo ut spiritus animales per nervos ibidem oriundos in partes inferiores amandari nequeant.

§. 23. Hemiplegiam vero ab obstructione in alterutra medullæ spinalis parte, vel à plaga exterius immissa, vel à tumore comprimente aut angustante, vel ab humoribus extravasatis exterius incumbentibus, vel alio aliquo modo afficientibus ab una parte medullam spinalem, unde in illa parte nullus spirituum animalium fluxioni aditus patescit.

§. 24. Paralyfin vero particularem in hac vel illa parte, oriri judicamus ab obstructione, compressione, coalitione &c. nervorum ad illam partem tendentium, (quæ paralyfis ut recte curetur, ex anatomia scitu necessarium unde originem habeant, an à cerebro, an à medulla spinali & sic porro, nam alias sæpius ad perfectam curationem pervenire non datur, veluti postea pluribus ostendemus.

§. 25. Solitariam vero, à vitio in nervis, musculis, vel spiritibus animalibus, absque alio morbo ortam.

§. 26. Concomitam vero, ut quæ colicos dolores subsequi nonnunquam solet (quæ proprie paralyfis dici nequit, quoniam in paralyfi adest resolutio partis sine dolore, hic vero motus quidem tollitur, sed adest dolor, qui in paralyfi non observatur si vera sit paralyfis, præterea oritur à dolore dum æger metu doloris partem movere recusat, adeoque hanc speciem alio relegari debere putabat Cl. D. Sylvius, quondam in hoc athenæo Professor celeberrimus, dignissimus) D. Willisius & alii tamen pro paralyfi habent & paralyfin ex dolore colico, tali modo produci perhibent, quia pars affecta membranea & valde sensilis est, diuque irritata à materia acri, nervos tandem incurrente, & in iis spasmos & dolores ciēte, postea vero copiosior existens, simulque hebetior & narcotica eyadens per spinalem medullam depluit, atque nervos his aut illis musculis destinatos subiens, in partibus respectivis, resolutiones id est paralyfin parit, quæ ratio & modus mihi probabilis videtur.

§. 27. Quod lædatur motus illæso sensu, vel sensus illæso motu, hinc oriri putem, quia datur diversitas causarum. Paralyfin
pro-

producentium, nam prout causa gravior vel levior est, ita etiam hic vel ille affectus orietur: si itaque fiat ut nervorum fibrillæ obstruantur sensum perire existimo illæso motu, ob viam spiritibus adhuc perviam, contra vero tubulis obstructis, fibrillis integris motum perire arbitror. ut hæc clarius appareant non inutile erit distinguere nervum in fibrillas & membranas, fibrillæ illæ plurimæ colligatæ membranæ, interstitia relinquunt, quæ tubulos vocamus, per quos spiritus majori copia transmissi in musculis motum excitant. Nec sequentia parum luminis huic negotio concipiendi adferre poterunt; in stupore, qui nobis stupor membrorum dicitur, (Belgice *slaepen*) ibi motus manet, sed sensus quodammodo est imminutus, & aliquando depravatus, nam sentiuntur quasi puncturæ acuum, hoc fit dum (vel ob obrutos vel dissipatos ex tubulis à nervorum compressione spiritus animales) parti affectæ spiritus redduntur; non potest non inquam, quin dum fibræ ante compressæ & quasi conglutinatæ, iterum tenduntur, & à se invicem avelluntur, talis idea in mente oriatur, quod alias minime fieri posset sine confusione: quibus si addatur quod sensus sit tantum passio & impressio ad sensorium commune ope nervorum ab organo delata, & motus sit actio difficilis & laboriosa ad quam requiritur ut spiritus se vegete expandant, non tantum in organis motivis, sed etiam circa partes ubi motus principium ejusque primus impetus est; facile apparet & recte ratiocinanti manifestum erit, quare in aliquibus pereat motus remanente vero sensu, & pereat sensus remanente motu.

§. 28. Sensum & motum lædi, inde deduco, quod fibræ nervæ nimium vel emolliantur vel indurentur & siccentur, vel solum patiantur unitatem, quando non tantum spiritus animales per nervos moveri non possunt, sed nec motus ab objectis externis tractilibus per fibras ad cerebrum deferri, ad sensum seu perceptionem ullam in mente excitandam.

§. 29. Imo ob allegatam hanc eandem rationem subinde etiam tollitur tum calor partium, tum nutritio, nec mirum, quoniam nervis sic sese habentibus fibræ omnes musculosæ in se subsidunt & collabuntur, arteriæ autem comprimuntur, adeo ut sanguis per eas partes libere circulare nequeat, neque adeo aliquas à se ad nutritionem partium illarum, particulas amittere, pereunte tunc necessario calore & nutritione, quæ effecta sunt circulationis sanguinis & spirituum.

§. 30. Paralyfin vero illam, quæ per se oritur, nullo alio præcedente morbo, deduximus à vitio in nervis, musculis, vel spiritibus animalibus, nam illa omnia recte disposita requiri ad motum animale ante lucem meridianam clarius ostendimus: huic addere possemus, forte quasdam particulas heterogeneas ad paralyfin potissimam ciendam maxime idoneas, quæ particula sensum & sensum nervis una cum spiritibus impuriorebus impactæ nervos obstruunt adeoque Paralyfin producunt.

§. 31. Paralyfin autem secundariam quæ aliis morbis succedit (veluti affectibus chronicis post functiones naturales & vitales plurimum læsas, post febrim lentam, viribus nimirum detritis & consumptis, post atrophiam scorbuticam, & diuturniorem lecto afflictionem, vel post labem insignem cerebro & nervoso generi illatam) antea explicuimus, adeoque inutile ut jam demonstratum agamus.

§. 32. Sed antequam de signis agam, dubium mihi aliquis forte movere posset, & rogare unde eveniat, quod Paralyfis unius musculi, causa sit convulsionis musculi oppositi vel antagonistæ, ex dubitationis barathro ut evadat, velin ad sequentia animum adjungat. notum est, ubi ab eodem flumine, duo rivuli oriuntur, alterutrius principio obstructo, aquam magno cum impetu ruere per principium adhuc apertum, aliumque rivulum plane aqua destitutum vel admodum privatum esse: sic etiam hic res concipi debet, quoniam spiritus animales fluere haud possunt per utrumque musculum, unius musculi fibris vel nervis &c. obstructis, necesse erit vicina vel vasa vel nervos tanto magis vel humoribus vel spiritibus intumescere, adeoque illa continua & inordinata irradiatione spirituum animalium, aliorumque humorum, tale effectum resultare, nempe convulsionem musculi oppositi quid mirum?

§. 33. Signa præsentis paralyfis ex definitione desumi possent nihilominus tamen symptomata quædam hic enarrabo: pars paralytica frigore sæpe obriget, cum tempore contabescit, sine sensu, sine motu, mollis ac gravis est, color ejus naturalis mutatur, nec calorem recipere potest si gravior sit affectus & jam confirmatus. Imminentis vero signa sunt plurimi morbi & affectus prægressi, succedit enim (veluti antea demonstravimus) sæpe soporosis affectibus, apoplexiæ leviori (graviori enim laborantes rarius superviunt, sed solent celeriter rapi, veluti Doctissimus Celsus inquit)

lethargo, &c. febribus longis & diuturnioribus: sæpe agri absque
omniurbatione motu & sensu orati sunt; sæpe etiam præmoniti
cam exspectant, cum in hac primum, mox in illa & consequenter
in pluribus partibus se resolvissent: sæpe paralyfin pronuntiat
futuram, vehemens & repentinus capitis dolor, vertigo & oculo-
rum caligo, artuum languor & gravitas, pigriorque motus, tre-
mor, sensuum stupor & mentis ignavia. Præterea eos potissimum
adoriri solet, qui vino, crapula & desidia sese dederunt; & qui
viscidis crassisque utuntur, & quibus insignes evacuationes suppres-
sæ sunt; denique quibus imbecillitas capitis, & frigida humidaque
intemperies multam pituitam vel materiam serosam cumulavit, quæ
nervis præsertim infirmioribus & laxis quandoque impingitur, ma-
xime vero hieme, frigidis regionibus & pluvioso cælo.

§. 34. Causarum diagnosi ex causis procatacticis, morbis præ-
gressis, temperamento, vitæ conditione & statu ægrotantis eruitur.

§. 35. Ast diagnosi cujus præcisè nervi resolutio sit, magis in
obscuris posita est, & non nisi ex anatome sciri potest, nec tamen
hic prorsus tacere possum nervorum propagines ne plane in re ana-
tomica (Medico apprimè necessaria) hospes sim.

Cum igitur nervi in faciei partes dispersi à cerebro nascantur, si
earum aliqua resoluta sit, mali causa in cerebrum referenda. Si ve-
ro partes capiti subjectæ lædantur, in spinalem medullam vitium
convertatur; si media duntaxat spinæ pars afficiatur, alterum cor-
poris latus resolutio comprehendet, altero incolumi veluti antea
demonstravimus. Spina supra septum transversum affecta, brachia
& latera resolvuntur; cruribus vero resolutis affectio erit circa fi-
nem medullæ spinalis juxta vertebrae ossis sacri, & ita in cæteris
inquirendus est locus à quo nervi exoriuntur, qui ad partem para-
lyticam deferuntur.

§. 36. Sed antequam ad prognosin nos accingamus non inuti-
le fore arbitror si de signis loci affecti pauca annectam. Locus er-
go primarius affectus, ut recte cognoscatur, primum inquiren-
dum an agro aliquid ab externis & evidentibus causis acciderit, an
scilicet percussus, contusus, lapsus, vulneratus, aut in parte
aliqua corporis compressus sit, an ab aëre, pluvia, aqua, nive
refrigeratus, an itinere nocturno & incommodo mala perpeßus,
nam ex illis causis, ut & aliis certus fiet Medicus de parte affecta.
Si vero nulla externa aut evidens causa præcesserit, observandum
sedu-

sedulo, in quibus partibus functiones animales laborent vel amissæ sint. præterea à juvantibus & nocentibus sedes mali & locus primario affectus cognoscitur, si enim noxa supra partem paralyticam consistat & medicamenta ipsi affectui adhibeantur, nihil juvabunt, conferent autem si fonti mali applicentur.

§. 37. Quod ad prognosin attinet, eventus hujus morbi anceps & dubius, ex se & primario invadens; scilicet dum adhuc in fieri est non est adeo periculosus aut letalis, ex accidenti tamen quandoque incurabilis & letalis evadit, scilicet dum ejus causa regurgitans apoplexiam inducit. Paralysis salivationi succedens ut plurimum incurabilis est ob nervi marcorem: atrophiam paralyti succedere malum, nervum enim marcidum & effictum significat, non facile postmodum spiritus animales transmissurum. Paralysis à præciso nervo aut nervis incurabilis, universalior pejor particulari; paralysis apoplexiæ succedens rarissime curatur. In senibus paralysis incurabilis est ut plurimum ob spirituum animalium defectum, & humorum crassorum abundantiam (ut plurimum addidi, quia recens mihi est exemplum feminae 63. annorum nuper paralyti correptæ, quæ licet hemiplegia laboraret; tamen ope medicamentorum ex arte præscriptorum primo à Dom: Doctore Gequier, postea memoriæ, deinde à (Cl. viro D. Schacht, præceptore dilectissimo, sagacissimo, brevi restituta est, & nunc functiones omnes obire potest) paralysis hominibus cacochymicis, valde scorbuticis aut intemperatis accidens, & si affectus haud immanis fuerit, difficillime curatur, & ut experientia docet, paralysis recens curatu difficilis, inveterata ut plurimum impossibilis. Paralyti vero diarrhoea superveniens bona, causæ enim antecedentis imminutionem arguit, febris quoque paralyti humidæ superveniens eam non raro solvit, ob aqueæ materiæ absorptionem, nervorumque à calore modicam constrictionem & tensionem, tremor paralyti superveniens pro bono signo haberi solet, indicat enim materiam aliquo modo mobilem esse & meatus nervorum aperiri, per quos aliqui spiritus animales ad musculorum motum efficiendum transire incipiunt; quod nuper adhuc observare mihi licuit in foemina illa antè allegata: calor in parte paralytica sanitatis spem promittit, si vero frigida sentiatur pars difficillime curatur.

§. 38. Verum hæcenus de morbo ejusque causis, differentiis,

tiis, signis diagnosticis & prognosticis egimus: jam tempus erit, ut ad curationem nos accingamus, sed antequam curationem præscribamus, methodum servare & indicationes curatorias proponere lubet, ne in mari tam vasto erremus & à scopo declinemus: instituenda enim curandi ratio varia, pro partium affectarum causarumque afficientium varietate. in genere tamen ad hos scopos collinare oportet, ut curatio recte & secundum artem procedat.

1. Angustia nervorum, ejusque causa continens & proxima partim alteranda, partim vero integre auferenda est.

2. Causæ antecedentes & morbum foventes. emendandæ atque evacuandæ sunt, & subinde revellendæ aut derivandæ.

3. Nervi cum cerebro roborandi sunt.

4. Symptomata si quæ adsunt, mitiganda, aut imminere videantur prævenienda.

Quibus omnibus intentionibus inservire possunt sequentia ex triplici fonte desumpta, ex fonte nempe dietetico, pharmaceutico & chirurgico.

§. 39. Et ut hunc morbum à familiari causa, pituita aut humore aqueo procedentem primo aggrediar, non inutile erit, ut pauca de dieta agrotantis præmittam. (qui enim exactam dietam servare non possunt, iis medicamenta cum fructu præscribere impossibile est, & ut CL. Doctiss. D. Sylvii verbis utar, fieri non potest ut Medicus sanos præstet homines in dieta continuo peccantes) non inutile igitur erit, si præscribatur ægro dieta modica, sed paulo calidior, humidior aut siccior, humores crassiores aut viscidiores modice incidens, attenuans, resolvens, & dissolvens si fieri possit.

Aër itaque eligatur calidior, purior & tenuior, sive ex se talis sive arte factus, quem si quis loco habitationis habere non potest, aut alio commigrare debet, aut variis modis talem efficere, instructo luculentiori foco ex ligno quercino, juniperino & similibus.

Cibi sint euchymi & eupepti, medicamentis antiparalyticis conditi, alteraque, herbis sc. primularia, betonica, majorana, mentha, rorismar, nuc. muscat. caryophyllis &c. potus non sit nimium tenuis, sed parces tamen sumptus.

Somnus & vigilie sint ambo moderata, sic tamen ut somnium vigilie quodammodo caspæntur.

Animus sit quietus, & quantum fieri potest curis vacuus: Modica si possint fieri, sint exercitia.

Alvus tempestive officium faciat, omnesque exereciones sint modicæ & tempestivæ.

§. 40. Medicamenta vero vi polleant incidendi, attenuandi, resolvendi, atque aperiendi, præcipue sint cephalica subtilium partium, ut nervos obstrictos subire possint, sed tamen sint calida, quæ licet in minima sua sint resoluta, vires retinent, ut nervos subitura, non semel in iis vim exerceant suam, sed continuo quasi in eos arietare possint.

Eum in finem præter antivenerea & antiscorbutica, cephalica calida præscribi possunt; rad. v. g. galangæ, Zeduar. acari, iridis Florent. &c. ex herbis vero, betonica, mentha, primula veris, majoran. lavend. thym. calament. & aliz: semina vero omnia ferme calida & aromatica, nec spernenda eorum spiritus & olea stillatitia arte chemica extracta; ex quibus variæ pro re nata possent concinari formulæ, nec alienum esse arbitror, formulam unam alteramque hic proponere. ita

rad. chinæ, falsæ parill. ana ʒij.

irid. Florent. acor. vet. ana ʒj.

angel. Zeduar. ana ʒvi.

Herb. menth. majoran.

betonic. primulav. ana mis.

flor. lavendul. anth. salv. p. ij.

sem. carui, anisi, cardamom. min. ana ʒiss.

baccar. laur. ʒiij.

coq. f. a. post debitam macerationem, ex f. q. aq. puræ ad lb. v. colaturæ decantatur addendo

aq. antiparalyticæ Amstelodam, ʒjss.

tincturæ castor. ʒiij.

sp. sal. armoniac. ʒj.

syr. stœchad. ʒij.

M. f. apozema.

Sed quoniam de antiscorbuticis mentionem fecimus, quæ in hoc affectu raro sine fructu præscribuntur à practicis expertissimis, felicissimis, decoctum non inefficax huic subungere lubet.

rad. lign. guajaci ʒij, saffras ʒjss.

rad.

rad. chin. falsæ parill. ana ʒj.
herb. trifol. aquatic. mis.
sem. nasturt. ʒij.

coq. f. a. ex aqua pura, sub finem coctionis, addendo
vin. alb. Gallici generiosioris pint. ij. colaturæ fervent. ʒlx.

effunde super contusarum herbarum,
becabung. mis. nasturt.
betonic. primulæ veris ana mj.
majoran. rorismarin.
thymi, lavendul. ana mʒ.
sem. cardamom. minor. cubebæ. ana ʒiiij.

expressioni addendo aq. antiparalyt. Amstel. ʒj.
tincturæ castor. ʒʒ. sal. armon. vel alicujus sal. volatil. ʒj.
oxymell. scillitic. q. f. esse videbitur. M. f. decoctum.

Ex iisdem fere ingredientibus præscribi potest vinum medicatum,
quod vinum tamen si quis purgans desideret, huic addat purgantia
phlegmagoga, hydragoga, veluti sol. senn. agaricus, turbith,
hermodactyli &c.

Nec sine effectu præscribuntur mixturæ ex aquis calidis aroma-
ticis & cephalicis. mixtura sit talis vel similis.

ʒ. aq. rorismarini, lavendul. ana ʒij.
antiparalytic. Amstel. ʒvi.

tinctur. castor. ʒij.
antim. diaphor. ʒʒ.
sal. succin. volatil. ʒj.
ol. macis stillat. gutt. vj.
sp. sal. armon. gutt. xij.
syr. de stœchad. ʒj.
M. dosi cochlear. j.

Conditæ autem si quis desideret, conficiantur ex conserv. anthos,
menth. meliss. rad. acori condit. Zinziber. condit. addendo species
aromatic. veluti species diambæ, diamoschi, pulv. nic. muschat. ma-
cis, castor. sal. cran. human. quod valde laudatur, ol. rorismarin. &c.

§. 41. Nec hic omittenda sunt evacuancia, raro tamen laudantur
vomitoria, nisi in principio data; purgantium interpolatus usus
hic valde necesse statius, observata scilicet illa regula D. Senis (nun-
quam satis in arte laudandi) corpora si quis purgare velit primo flu-
xilia reddat oportet; sed purgantibus illis specifica huic morbo com-
mis-

misceantur possunt. apozema itaque hic præscribi potest ex lignis & radicibus ante laudaris, quibus addi possunt rad. mechoacan. turbit. gummosi. hermodactyli (hermodactylus enim omnium nervosarum partium anima vocatur, uti crocus pulmonum) sem. carthami & alia ejus commatis plura. quale apozema à doctissimo D. Deckerò practico felicissimo, tali in casu laudatur. Vel pilulæ præscribi possunt ex gummatis, CL. viri D. Sylvii, quæ pilulæ bis in septima ægro exhiberi possunt, ut alvus sit laxior & materia morbifica emendetur atque evacuetur.

§. 42. Quibus præstitis sudorifica & diuretica præscribi debent, quæ interne sumenda sunt vel foras adhibenda. Interne sudores optime movent hoc in casu, decocta antivenerea ex lignis & rad. præscripta, veluti ex rad. china, cassia, ligno guajaco, corticibus ejusdem, & aliis additis herbis chamædrios, chamæpitios, majoran. primulav. &c.

Medicamenta spirituoſa, quibus si volatilia addere velit, magnarum certe erunt virium, quæ itaque in finem dentur, mixtura de tribus, elixir chephalicum & antiparalyticum CL. viri Lucæ Schacht philof. & medicinæ doctoris, hujusque professoris celeberrimi, expertissimi, practici felicissimi, præceptoris mei ad rogum usque colendi. tinctura bezoardica Michaelis. &c. nec inutile erit præscribere pulveres ex mineralibus & metallicis, ex antimonio sc. diaphoretico, bezoard. mineral. lunari, alteriusve generis &c. vel bolulum ex rob sambuci addito croco pulveribusque prædictis.

Externe vero balnea, incessus, semicupia, ex incidentibus, emollientibus & antiparalyticis parata, nec inutiles lotiones ex spiritu vini &c. ut apud Platerum practicum revera egregium videre est. Balneum itaque præscribatur ex rad. alth. irid. Florent. angel. herb. malv. chamædr. chamæpit. menth. majoran. & alijs, floribus vero chamæmill. aneth. sambuc. melilot. adde fuscum mærosum, alumen, sulphur, sal commune & alia plura.

§. 43. Diuretica vero sint præparata ex salibus potissimum herbarum calidarum & diureticarum, veluti sal stipitum fabarum, fraxini, sambuci, absynth. &c. vel præscribantur sub forma decocti, ex rad. aperientibus, incidentibus & diuretica vi præditis, herbis pariter calidis, aperientibus & diureticis, quibus exhibitis medicamentis cataparsylas per universales evacuetur vias.

§. 44. Qui-

modi sed leniter per me fieri: reserenda & derivanda in sepe
cum levamine adhibetur, (præcipue dum motus adhuc in heri
est) veluti setacea, fonsculi, cantheria & alia; de quibus cuo-
sus consulat D. Sylvium.

§. 45. Externe hand inutile applicantur linimenta, unguen-
tia, emplastra & alia, veluti cum successu præscripta vidi sequen-
tia, ita

R. unguent. martiat.

ol. lior. alb. ana ʒj.

Philosophor. ʒij.

succia. gutt. xxv.

rorismarin. ʒij.

Sp. vin. camphor. ʒj.

M. f. liniment.

Vel ʒ. unguent. nervi ʒi. compos. ana ʒvi.

ol. de castor.

succin. fortid. ana ʒij.

Sp. sal. armon.

ol. tartar. per deliquium ana ʒiʒ.

ol. caryophyll. gutt. xj.

(& cui in promptu est) elixir. antiparalyt. Cl. Schacht. ʒj.

M. f. limimentum.

Vel ʒ. pulver. castor. ʒij. benzoin ʒj.

gumm. gabban. opoponac. spiritu vin. dissolut.

emplastr. de betonic.

de bacc. laur.

de melilot. ana ʒvi.

ex his ʒ. a. mixtis f. emplastrum.

In linimentorum & emplastrorum usu sedulo observanda, quæ
ante diximus de loco & parte affecta; nervorum origine & decur-
su ad partem affectam; præterea ubi alieni noxia sunt pinguia,
veluti aliquando accidit, infundi possunt in Sp. vin. rectificati rad.
herb. semina &c. in paralyti convenientia antea præscripta, & in-
fusione illa illiniri partes affectæ.

§. 46. Denique cerebrum & nervosum genus roborandum,
morboque soluto continuandum aliquandiu in usu medicamento-
rum.

vel musculis male sit affectus non ita difficulter curari potest, si non negligatur, & ipsi in tempore fluctuant, antequam malum fixius hæreat, & vires acquirant cundo, quando subinde non nisi difficulter, quandoque vero nulla ratione tolli potest: atque adeo in initio præscribuntur medicamenta tum interna tum externa attenuantia, calefacientia, resolyentia, & discutientia, quæ hic apprimè sunt necessaria ita:

℞. aq. card. bened. ℥ij.
theriacal. simp.
antiparalyt. Amstel. ana ℥ij.

antim. diaphoret. ʒj.

sal. card. ben. ʒss.

sp. sal. armoniac. gutt. x.

fyr. card. ben. q. s.

M. f. haustus.

& linimentum quod calide huchæ, cervicæ, spinæque dorsi inungatur, ita

℞. unguent. martiat. nervin. ana ʒss.

ol. flor. chamæmill.

laurini ana ʒij.

œleur. ʒj.

sp. cochlear.

aq. vit. Mathiol. ana ʒij.

M. f. linimentum.

Si vero malum non cedat præscribatur decoctum ex lign. & rad. ante laudatis, vel vinum medicum, ut quantum in potestate artis sit, æger cito, tuto & jucunde curetur.

§. 50. Quæ primordia sua debentur morbis, veluti febri diuturniori, apoplexiæ leviori, cæci, aut aliis affectibus cephalicis, si subito excitetur & magna sit, imprimis ad causam ejus conjunctam tollendam medicam operam navare oportet, ut sublata causa tollatur affectus. Causa vero ejus conjuncta semper fere in medulla oblongata aut spinali residet, veluti antea demonstravimus, ut itaque illa tollatur præscribi possunt medicamenta antea nominata, nec non enemata, vesicatoria & alia. quæ vero post colicam, arthritidem, febres scorbuticas oritur, pharmacis huic casui appropriatis curetur, eligantur vero inter illa, quæ materiam illam peccantem ad intestina convehant, & per illa educant::

edunt: qualia erunt preparata, ex cantharo, sambuco, ebulo
& alijs. vana hunc morbo appropriata remedia inveniet curiosus
apud Pliniam, aliosque.

9. si. Quae narcolem pro causa habet, removebitur, remo-
vendo omnia externa narcolem inducentia, corrigendo vitia & nar-
coli inducra, spiritus animalis depurando, & sanguinis motum
augendo: quae ut sunt medicamentis opus est spiritibus sale pe-
netrante abundantibus, de quibus in praecedentibus mentionem
fecimus. itaque hic anchoram figimus, fixa immo fixit Deus ter
opt. maximus, ut omnis noster labor & studij vergant in nominis
sui gloriam, ægrotum solatium, nostramque salutem.

E N I S

Gratulatorium Carmen

Honori & meritis ornatissimi & doctissimi juvenis

D. CORNELII UDEMANS.

C U M

*Post habitam publice Disputationem Inauguralem de Pa-
ralysi doctissimam, titulo & honoribus doctorali-
bus in Athenaeo Lugdunensi insigniretur.*

Pieridum quisquis tendit conscendere montem
Labra Caballino locurus fonte perenni,
Quicunque excelsas contendit Apollinis Arces
Excoluisse, suum caput ut circumflua divi
Præmia, victrices hederæ sua tempora stringant,
Jucundo & molli non semper tramite currit:
Aspera sed reperit, quorum victoria nunquam
Constat, inexhaustis nisi præta laboribus, alba.
Nam via per præceps consistitur, qui duce doctus
Palladis assequimur: quo vanit palma Minerva
Est pretium: haud parvis hæc conloquitur Apollo
Non omnes, sed eos, quos iusta gloria pugnat
Tandem victores dicis: quos castra secutos
Musarum, clamat dignos hæc ludo palastra.
Hunc tibi nec renuit, juvenis doctissime, honorem:
Sed post innumeros exortusque labores,
Post decertatum tantum certamen abunde
Lauriger, ecce, tibi sua præmia Cynthus offert:
Et tua frondenti circumdat tempora ferro.
Huncve ducem sequitur Leyde doctissimus ordo,
Qui tibi victicem palmam concedit, & alio
Doctorum numero te dignam censet & esset.
Arcis Palladiæ postquam penetralia sacra
Intima desiro lastrasti mentis ocello
Postquam Phœbeæ jam dudum sedulæ arti
Intendisti animum, Medicique sub agminis umbra

D

Egi-

Egisti cursum, retegens quatuorque notandas
 Thaumata naturæ: Medicina stupenda salubris.
 Per varios casus humani corporis artus
 Doctus anatomico nitide diffindere ferro.
 Quin etiam succos & succurrentia morbis
 Gramina scrutatus, quas herbas terra salubres
 Quasque ferat steriles: & quæ subnoxia morbis.
 Gens sit mortalis; quæ sint comitantia signa;
 Quas habeant causas, & quæ symptomata ducant,
 Denique quæ cedant mediis; sed quid moror ultra?
 Res ipsa indicio est, dum te sublimia spirans.
 Huic operi accincti, summum quod mentis acumen
 Arguit, atque tuum facit effulgescere nomen.
 Alta Paralysis dum fundamenta revelas,
 Mentis & exactâ trutinâ per plurima volvens.
 Educta è tenebris morbi mylteria pandis.
 Quidquid ab antiquis longo profertur hiatu,
 Verborum exigua serie perstringis acute.
 Quæ prius innumeris fuerant constricta salebris.
 Hæc tua, sacundæ dissolvit gratia linguae,
 Si quæ tenebrosa fuerint caligine tecta.
 Affluis Castaliæ monstrat tua pagina: Lymphæ.
 Ingenium stupeat ~~doctus~~, quicumque sagax.
 Hæc tua non multa, at multum complexa revolvit
 Iudicio: quicumque manu versaverit acri,
 Quidquid in exiguis anstasti pellibus, altâ
 Vose tibi applaudens, laudes contemnet astris.
 Sic, quibus est animus celsos conscendere montes,
 Ardua prospiciunt, sed tandem culmina tangunt.
 Sic, quem Parnassus juvit superare casumen,
 Ardua perpassus, per cuncta obstacula victor
 Bifrontis placidâ recubas tranquillus in umbrâ.
 Quem modo sub dura studiorum mole gementem
 Vidimus alta tui documenta haurire magistri,
 Nunc caput extollis, summoque exurgis honore,
 Pulpita jam scandens aliis documenta relinquis.
 Ergo quisquis adest, Doctori cedito palmam,
 Plaudite victori, linguæque favente benignâ.

Vota ipsi exsolvet: nullum sperantia fastum
 Es mecum effertur: salve nove Doctor, abito
 Victor, & umbrosæ cingant tua tempora frondes.
 Sic perliste tuis, & tot tibi conferat æther
 Successus, quot habet stellas, quis fulget olympus:
 Inceptantive operam qua tu succurrere genti
 Humanæ poteris, Nunsen coeleste secundet.
 Hocce meum exili est contextum carmine sertum,
 Quod tibi Doctori, tennis mea Musa dicavit.
 Sed quis deficio, vos hæc supplete faventes.
 Sicilides Musæ; dignum referatis honorem.
 Huic Juveni, meriti deferre ad sidera nomen,
 Utque operis tanti sibi digna brabia reportet,
 Barbiton intendant Laudis Polyhymnia plenum:
 Vocibus elatis vestro cantetis alumno:
 Euge peregristi quæ sunt tibi credita, victor
 Præmia deportes tanto certamine digna.

Amico suo accinnit

IOHANNES CUPERUS,

Philos. & Ling. Stud.

A E N D E N

In Deucht en Geleerrheys Vyssteckenden

H E E R

CORNELIS UDEMANS,

*Als hy in't eynd van sijn Academische studien tot Leer-
 Meester in de genees-konst bequaem geacht wierd.*

Het Konincklijck gieraet, en Kroon, noch hooge Throonen,
 Noch geen die Schepters swaeyt met heerschende ontfach,

D 2.

En.

En al het gem. van Vriend den gem. of den. al. van. de.
Gelijcken naeggeen swier, waer konst en den. al. heb. toon.;

Dit hebben self in ernst, eerstijts verzoont de Oude,

Dieschoppend' met de voet, slaefachtighe gebiet:

Ons leetrend' dat dees machs niet aenbracht als verdriet,

En dat geleert te sijn ons heerlijck maecten soude.

En waerlijck is 't een deucht door moede sich schoon te maecten

Alwaer men in den slag, door kragt sich treffelijck toent,

Soo seghick dat een die, door neerlich sijn sich kroont,

Tot een vry hooger naem als dese kan gemaecten.

Dit wiert oock UDEMANS gewar, die vry is 't kieser

Geen slechter kon. en doet, als iemandt aem. t. velt

Kloeckmoedich allet windt, door list en door geweld,

Wil liever door sijn konst tien winnen als verliesen.

En toont dat Medicyns haer Kruyden ende Bloemen,

Vry slaue. med. d. sijn, voor 't Menschelijck geslacht,

Om als hoer siecken slaen, te worden t' recht gebracht:

Is dit geen hooger stof voor Hem om van te roemen?

Laet vry maer gaen het goet, de Landen ende Steden,

De grootste sorgh altijt, is 's lijfs behoudenis

Laet vry gelaaden Schip daer niet als Gout in is

Te grond gaen, liever als aen 't lichaem schaed geleeden.

Wel gaet dan UDEMANS, laet in u geest niet smoooren

De gaen waer meeghy, het menselijck dienen kont,

Laet noyt u helpens-konst versterven in u mont,

En maect dat nae mijn wensch wy alle moogen hooren

Dat ghy u neerstigheyt, wel eer alhier bestoet

Tot voordeel van 't gemeen, in 't minste niet vergeet.

Amice gratulandum accipite

C. GALLIERIS, Med. Stud.

III

